

[Hastrup.]

tilslutning til lovforslaget, idet vor forudsætning naturligvis er, at den frist, der nu gives, virkelig benyttes til at gennemarbejde dette område.

Heller ikke vi ønsker udvalgsbehandling.

Pia Dam: Mit parti anbefaler lovforslaget til hurtig vedtagelse.

Erik Hansen: Jeg skal på mit partis vegne henvise til det, hr. Svend Haugaard som ordfører udtalte i 1. samling ved lovforslagets behandling i tinget den 18. oktober d. å., og i øvrigt anbefale forslaget.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg takker for den enstemmige tilslutning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

(Lovforslaget (nr. 39) findes i tillæg A. sp. 909, fremsættelsen i tidenden sp. 42).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Børge Schmidt: Jeg kan helt henholde mig til de bemærkninger, jeg gjorde i forbindelse med lovforslagets behandling tidligere på året. Vi er parat til en kortvarig udvalgsbehandling.

Enggaard: Da mit partis ordfører, hr. A. Chr. Andersen, desværre er forhindret i at være til stede på grund af uforudsete trafikvanskeligheder, skal jeg på venstres vegne gøre nogle bemærkninger om det lovforslag, der her er genfremsat.

Årsagen til, at man har genfremsat lovforslaget og foreslået loven forlænget, er jo den, at Hovedstadskommunernes Samråd

og andre organisationer ikke er nået til vejs ende med overvejelser om den fremtidige ordning. Jeg er ikke overbevist om, at man vil være stort længere fremme, når vi er kommet 2 år videre frem. Der er sket en ganske væsentlig ændring i forholdene for kommunerne, siden loven blev foreslået første gang i 1959. Afløsningstilsvaret er ganske vist i procent af opholdskommuneskatterne faldet til ca. halvdelen, men 22 imod 17 for 2 år siden af de 47 omegnskommuner har dog samme eller højere beskatningsprocent, end centralkommunerne har. Venstre mener, at disse kommuner i hvert fald burde fritages; det er endda muligt, at tilsvaret burde have modsat fortegn. Sagen er jo den, at mange omegnskommuner i dag først og fremmest løser boligspørgsmålet ikke alene for sig selv, men også for centralkommunen. De 47 omegnskommuner er alle udviklingskommuner, der har store udgifter til byudvikling m. v. De har — og vil fortsat have — store udgifter til dette, til skolevæsen og til alle de forskellige kommunale serviceopgaver såsom børnehaver, vuggestuer, sygepleje, sundhedspleje osv.

Man kan også nævne, at alle disse kommuner med stort byggeri allerede har og vil få store udgifter til huslejetilskud til lejligheder til mindstbemidlede m. v. Jeg tror, man kan sige, at de såkaldte sovebyer efterhånden skattemæssigt er hårdere belastet end centralkommunerne. Det kommer bl. a. også deraf, at centralkommunerne i almindelighed har indtægterne af aktieselskabsskatten, medens omegnskommunerne har virksomhederne liggende uden at kunne oppebære denne skat.

Efter vor opfattelse bør der tilstræbes en afvikling af denne form for udligning. Problemet er nok størst i hovedstadsområdet, og jeg går ud fra, at betænkningen fra det i 1964 af Hovedstadskommunernes Samråd nedsatte tjenestemandsudvalg om hovedstadskommunernes økonomiske stilling nu efterhånden foreligger; efter bemærkningerne til lovforslaget skulle den komme i løbet af efteråret 1966. Jeg håber, at der må blive mulighed for, at vi kan drøfte denne betænkning samt endnu en gang høre de forskellige berørte organisationers syn på sagen i det udvalg, som jeg håber må blive nedsat. Dersom der fortsat, efter at oplysningerne

[Enggaard.]

er forelagt og drøftet, måtte være tilslutning fra alle de forskellige organisationer, vil vi på baggrund af de oplysninger, som måtte foreligge efter udvalgsarbejdet, tage op til overvejelse, hvilken stilling vi vil tage til lovforslaget.

Hastrup: Loven om erhvervsskattens afløsning er bemærkelsesværdig ved, at den i en række tilfælde får den absurde virkning, at der tages fra de fattige og gives til de rige. Ifølge det bilag, der ledsager lovforslaget, har København i 1966-67 en udskrivningsprocent på 96, mens 13 af de 20 kommuner, der betaler afløsningstilsvaret til København, har en udskrivningsbeskatningsprocent, der er højere, for en enkelt kommunes vedkommende endog væsentligt højere, helt op til 120 pct.

Erhvervsskatten var i sig selv en urimelighed, fordi den udelukkende var baseret på en sammenligning mellem den direkte beskatning i de relevante kommuner, men så bort fra ejendomsbeskatningen, som på det tidspunkt, denne skat eksisterede, var væsentlig højere i omegnskommunerne end i centralkommunen, når amtsskatterne blev taget i betragtning. Siden er der sket det, at centralkommunerne har forhøjet deres ejendomsbeskatning ganske væsentligt; det gælder ikke mindst Københavns kommune. Efter at der er kommet større ensartethed på dette område, har det imidlertid vist sig, at der slet ikke er den forskel i beskatningen, som erhvervsskatten og dermed afløsningstilsvaret oprindeligt forudsatte, men at det endog i en række tilfælde medfører en væsentlig højere beskatning at bosætte sig i omegnskommunerne.

Også andre forhold ses der bort fra ved denne lovgivning. Vil man vurdere, hvad det koster at bo i de enkelte kommuner, må man f. eks. også tage i betragtning, at transportudgifterne er væsentlig højere for dem, der bor uden for centralkommunen, end for dem, der bor i den og har deres arbejde i den. København yder jo faktisk et tilskud til transportudgifterne, et tilskud, som senere giver sig udtryk i beskatningen og den beskatningsprocent, på grundlag af hvilken der skal sammenlignes. I omegnen er det modsatte tilfældet. Her er der et overskud

for de offentlige transportmidler. Det er heller aldrig taget i betragtning, at omegnskommunerne som nye kommuner savner meget af det, man har i centralkommunerne: skoler, idrætspladser, kulturelle institutioner, og hvad der ellers kan nævnes. Alt taget i betragtning synes det derfor ikke særlig rimeligt, at disse kommuner ikke desto mindre skal aflevere en del af deres skatteindkomster til de således i mange henseender fuldt så velstillede og fra tidernes morgen bedre udrustede centralkommuner.

Nu ved jeg vel, at det ikke drejer sig om særlig store beløb, og at praktiske hensyn taler for at udsætte en endelig revision af loven om erhvervsskattens afløsning, til der foreligger et resultat af overvejelserne om den fremtidige form for samarbejde mellem omegns- og centralkommuner og altså navnlig inden for hovedstadsområdet. Da loven er foreslået forlænget for en 2-årig periode, vil jeg imidlertid mene, at man under udvalgsforhandlingerne skal tage op til overvejelse at foretage en ændring, således at de kommuner, der har en højere udskrivningsbeskatningsprocent end centralkommunen, og hvor summen af den kommunale og den amtskommunale ejendomsskyldpromille tillige er højere end centralkommunens, fritages for at udrede afløsningstilsvaret. Jeg forstod, det var betragtninger i samme retning, hr. Enggaard gjorde gældende på partiet venstres vegne. Jeg tror, det ville være en smuk social gestus, for så vidt angår det indbyrdes forhold imellem kommunerne, hvis man kunne få en sådan ændring igennem; finansielt betyder den ikke overvældende meget.

Mit parti vil under det forestående udvalgsarbejde bestræbe sig for, at der vindes tilslutning til, at den sociale balance også kommer til at gælde, når det drejer sig om udligning mellem kommunerne.

Sigsgaard: Hver gang vi har behandlet forlængelse af denne lov, har alle beklaget, at der ikke snart kom en klaring. Ministeren og også andre har henvist til, at man i Hovedstadskommunernes Samråd arbejdede med sagen.

Den 1. november i år afgav det embedsmandsudvalg under samrådet, som vi har ventet på, sin betænkning. Resultatet var

[Sigsgaard.]

pauvert, om muligt endnu mere pauvert, end de mest pessimistiske, bl. a. jeg selv, havde regnet med. Det eneste, man har hittet ud af, er, hvilke undersøgelser der bør foretages, for at man kan analysere kommunernes indbyrdes økonomiske stilling. Selve analysen, som vi havde regnet med at udvalget ville komme med et oplæg til eller ville foretage, er altså skudt ud i meget uvis fremtid. Må jeg i den forbindelse spørge, om det er meningen, at regeringens byrdefordelingsudvalg også skal behandle hovedstadsområdet forhold.

På hele denne baggrund vil man forstå, at det er med om muligt endnu større betænkelighed end tidligere, at SF går med til nok en forlængelse. Desværre er der nok ikke anden mulighed. Jeg så meget gerne en hurtig helhedsordning af de økonomiske forhold specielt i hovedstadsområdet, men detaljændringer, som hr. Enggaard og nu også hr. Hastrup var inde på, tror jeg er betænkelige. Jeg tror, at vi under det udvalgsarbejde, som jeg forstår vil komme, i stedet for skal bestræbe os for at få skabt en eller anden slags sikkerhed for, at vi hurtigt kan nå frem til helhedsløsningen.

Niels Helveg Petersen: Jeg skal i det væsentlige henvise til, hvad mit partis ordfører, hr. Axel Sørensen, sagde — Folketings-tidende 1966-67, 1. samling, sp. 535 — da lovforslaget tidligere var til første behandling.

Ministeren gav sidst udtryk for et forsigtigt håb om, at det var sidste gang, denne lov skulle forlænges. Det er utilfredsstillende for folketinget at blive ved med at forlænge en midlertidig lov gang på gang. De ordninger, vi nu er i færd med at forlænge, er ikke egnet til at fortsætte i en uendelighed, men hvis de implicerede kommuner selv kan blive enige, vil det selvfølgelig være at foretrække, og det er det, denne forlængelse skulle give en mulighed for. Men hvis ikke dette er sket inden næste gang, begynder problemet at stramme til for alvor, og folke-

tinget vil næppe én gang til kunne forsvare at afvente udviklingen og kommunernes forhandlinger, men kan blive nødt til selv at gribe ind og tage fat.

Omegnskommunerne er i en vældig udvikling, og forholdene i omegnskommunerne er i dag ikke de samme, som da disse midlertidige ordninger første gang trådte i kraft. Men i betragtning af tilslutningen fra de kommunale organisationer kan jeg på mit partis vegne anbefale lovens forlængelse, og jeg ser frem til under udvalgsbehandlingen at få opklaret, hvilke forhåbninger man kan nære til, at kommunerne selv kan løse disse problemer.

Niels Westerby: Vi vil ikke gå imod en forlængelse af denne lov, men det er sandelig heller ikke med nogen særlig glæde, vi er med til at forlænge den. Vi synes, der trænges til en afklaring, og vi vil henstille til indenrigsministeren, at han prøver at puffe lidt til kommunernes forhandlinger, sådan at man kan opnå denne afklaring og få den helhedsløsning, vi trænger til.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Hvis hr. Niels Westerby tror, at jeg er ved at dø af grin over dette lovforslag, så tager han fejl. Det er ikke særlig morsomt.

Jeg vil gerne sige til hr. Enggaard, som gav udtryk for pessimisme og mente, at vi vel næppe var nået videre om 2 år, at det håber jeg oprigtigt vi er. Når jeg tror det og håber det, altså også tror det, er det, fordi jeg regner med, at vi får gennemført loven om strukturændringen for de øvrige kommuner i landet, og at man ved kommunalreformkommissionens arbejde måske kan give inspiration til hovedstadssamrådet. Jeg kan naturligvis ikke garantere noget som helst, og jeg vil da ikke lægge skjul på, at embedsmændene i og for sig var indstillet på en 3-årig forlængelse, medens jeg havde en barnagtig tro på, at hvis man sagde 2 år, lagde man pres på de herrer. Men jeg er da helt enig i, at nu må vi tale med dem. Jeg

[Indenrigsministeren.]

går ud fra, at tjenestemandsbetænkningen meget snart foreligger og kan give anledning til drøftelser inden for samrådet.

Til hr. Hastrup vil jeg gerne sige, at jeg vil være meget betænkelig ved at foretage delvise ændringer i den ordning, der nu gennem en årrække har været gældende, og jeg er enig med hr. Hastrup i, at praktiske grunde taler for en forlængelse. Jeg tror, vi skal forlænge loven uændret for en 2-årig periode. Jeg er heller ikke ganske sikker på, at det vil blive opfattet som rimeligt at foretage en ændring i den retning, hr. Hastrup tænkte på.

Til hr. Sigsgaard vil jeg gerne sige, at jeg ikke kan give sikkerhed for, at der sker en hurtig behandling i hovedstadssamrådet, men jeg håber, man dér forstår, at det er begrænset, hvilken tid man har til at finde frem til en frivillig løsning. Ellers må folkettinget gribe ind. Vi kan ikke være i den situation, at vi — som jeg håber det — i 1970 har gennemført en omlægning af kommunestrukturen i væsentlige dele af landet, i hvert fald omkring alle centralkommuner, en omlægning af amtsgrænser o. s. v., og at hovedstadsområdet da ligger tilbage. Det er nødvendigt, man i hovedstadsområdet forstår, at nu må man handle, hvis man vil handle under frihed.

Jeg gentager mit forsigtige håb om, at det er sidste gang, denne lovgivning forlænges, og jeg takker for den — omend ikke alt for glade — tilslutning, jeg forstod der fra alle sider var til endnu en gang at forlænge denne lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om revision af den kommunale inddeling.

(Lovforslaget (nr. 41) findes i tillæg A. sp. 883, fremsættelsen i tidenden sp. 42).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om kommunernes styrelse.

(Lovforslaget (nr. 40) findes i tillæg A. sp. 801, fremsættelsen i tidenden sp. 42).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det er tredje gang, de to foreliggende lovforslag er genstand for en første behandling, og derfor skal jeg ikke komme med mange bemærkninger. Jeg kan henvise til, hvad jeg har sagt ved de to tidligere førstebehandlinger.

Jeg vil dog gøre nogle enkelte bemærkninger i anledning af, at lovforslagene har været genstand for drøftelse i de kommunale organisationer. Det er forståeligt og naturligt, at vi drøfter dem dér, og det er også tilsigtet med behandlingerne her, at befolkningen skal gøres bekendt med forslagernes indhold.

Hvad angår lovforslaget om kommunernes styrelse, tror jeg, man i det store og hele er tilfreds. Problemerne vedrører lovforslaget om den kommunale inddeling, og det er forståeligt, at der her er et problem omegnskommunerne og centralkommunerne, købstæderne, imellem. Vi mærkede det på Bymæssige Kommuners årsmøde, hvor man i nogen grad var betænkelig ved, at en hel del af medlemskommunerne, forstadskommunerne, måske skulle indlemmes i købstæderne. Jeg kan godt forstå, at man fra Bymæssige Kommuners side er lidt utilfreds med eller lidt ked af en sådan løsning, for mange af kommunerne har løst deres opgaver på en god og tilfredsstillende måde. Men det skal erkendes, at er en købstadskommune indeklemt i det lille samfund, som kan findes i en købstad og omegnskommune, er det nødvendigt, at de finder sammen til en løsning. Derfor er det hensigten, at når der eksisterer ét samfund, skal det samtidig udgøre én kommune.

Man har fra Bymæssige Kommuners side talt om, om det ikke var muligt at etablere et særligt fællesskab forstadskommuner og købstadskommunen imellem. Det er muligt, det var en løsning, men jeg tror dog, den er vanskelig at praktisere. For skal man have